

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№7

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 572 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-iyulda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Suv tarkibining wireless waterlight qurilmasi ishlashiga ta'siri va iqtisodiy samaradorligini matematik model asosida tahlil qilish.....	14
Kungiratbay Sharipov, Ma'ruf Nurmanov	
O'zbekistonda aholi ish bilan bandligini oshirishda davlatning roli	20
Juraqulov Baxrimurod Ilxomovich	
BIM texnologiyasi: zamonaviy qurilish sohasida samaradorlik va shaffoflik omili	26
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.	
Nodavlat oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyati samaradorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish	31
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
Korxonada iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda diversifikatsiya strategiyasining roli.....	35
Alimatova Shoxsanam Abdumalik qizi	
Модели совместного развития человеческого капитала и искусственного интеллекта в цифровую эпоху	40
Явкачев Шохзод Зайниддин углы	
Navigating sustainable development: management challenges and solutions in the oil and gas sector	49
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
Banklarda moliyaviy barqarorlikning nazariy asoslari.....	56
Djalilov G'ayrat Qaxramanovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm industriyasidan foydalanishda xorijiy mamlakatlar tajribalari	66
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
O'zbekistonda barqaror davlat qarzi siyosatini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlari	71
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Международный опыт сельскохозяйственного налогообложения и возможности его применения в узбекистане.....	76
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
Economic analysis and development strategy of the composites market in the regions of Uzbekistan	81
S.S.Sidiqov, A.A.G'ulomov, B.R.Tillayeva	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mustaqillikning kutilayotgan istiqbollari va hozirgi natijalari.....	88
Muxamedov Ravshan Zafarovich	
Elektron tijoratni soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	93
Homidov Baxtiyor Rahimberdievich	
Investitsion jozibadorlik konsepsiyasi va uning strategik ahamiyati.....	99
Otaboyev Axmed Maxsudbek o'g'li	
Beomeditsina signallarini xaar veyvletlari va bo'lak veyvletlari yordamida raqamli ishlash	105
Uraqov Shokir Ulashovich	
Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning ahamiyati, tartibi va takomillashtirish yo'llari.....	112
Istamova Sojida Kaxarovna	
The role of all kinds of transports (road, rail, air, and water) in the modern enhancement of tourism logistics in Uzbekistan	117
Egamberdiyeva Yulduz, Turdiyeva Maftuna	
Sanoat korxonalarida kapitalarini samaradorligini oshirishning baholashning zamonaviy usullarining xususiyatlarida nazariy va amaliy farovonlik sari	126
Muradov Botir Xayat	
Инструменты планирования урбанизации: методика анализа планового распределения средств в программе «обод махалля» на основе балльной оценки	136
Салимова Юлдуз Исаковна	
Socio-economic aspects and contemporary theories of higher education finance	141
Karlibaeva Gulshat	

Transformatsiya jarayonida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish yo'llari.....	147
Absamatov Anvar Ergashovich	
Перспективы цифрового развития сектора материального производства.....	153
С. И. Протасеня, Г. Ж. Аллаева	
«Sustainable logistics practices. Minimizing carbon emissions in global supply chains»	161
Suleymonova Ezoza, Alimova Bonu	
Analyzing the need for Tourism logistics development in Uzbekistan	169
Nigmatova Malika	
Management strategies for sustainable tourism development in emerging destinations (a case study of Samarkand, Issyk-kul, and Khiva).....	177
Sabina Uroкова	
Qashqadaryo viloyatida turizm sohasini strategik rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari va ularning qo'llanilishi.....	184
Daminova Barno Esanovna	
Опыт турции в управлении миграционными кризисами	189
Бегматов Хусанбек	
Bulutli texnologiyalar orqali korxonalar buxgalteriya tizimini raqamlashtirish va samaradorlikka erishish.....	193
Soibov Nozimbek Faxriddin o'g'li	
Barqaror rivojlanish doirasida jismoniy shaxslarni kreditlash tizimini isloh qilishning institutSIONal asoslari.....	197
Xalekeyeva Zoya Pirniyazovna, Akmal Abdurahmonov Nurmamatovich	
Moliyaviy outsorsing xizmatlari bozori rivojlanishini takomillashtirishning swot tahliliga asoslangan innovatsion mexanizmlari	202
San'atbek Komilovich Salayev, Umidbek Komiljanovich Babajanov	
Transformatsiya jarayonlari sharoitida iqtisodiyot tizimi faoliyati va prognozlashning nazariy asoslari	214
Alimov Fazliddin Xalimovich	
Пути совершенствования подхода к финансированию проектов, реализуемых на принципах промышленной кооперации.....	220
Котов В.А., Шадиева Д.Х.	
Yuksalish salohiyatini yuksaltirishda boshqaruv xodimlari qobiliyatidan foydalanish masalalar	225
Ayubxon Qutbiddinov Bosit o'g'li	
Bank xizmatlari ommabopligini oshirish yo'llari.....	228
Kasimova Muxlisa Anvar qizi	
Chemical industry in Uzbekistan: challenges and development	235
Kudaynazarova Dilnaz Koshkarbaevna	
Samarqand viloyatida tabiiy turistik resurslardan samarali foydalanish usullarini takomillashtirish orqali bandligini oshirish imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Muhriddin Musoqul o'g'li	
Globalashuv sharoitida ekologik xavflarni kamaytirishda yashil iqtisodiyotning ahamiyati.....	246
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna	
Qibray tumanining 2021–2023-yillarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati.....	249
Siddikov Alisher Ismoilovich	
Davlat xaridlari tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish: xalqaro tajribalar tahlili	253
Majidov Nizom Baxramovich	
Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi.....	259
Ermatov Nosir Tohirovich	
Aholi farovonligi darajasiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlarni ekonometrik baholash	265
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Allamurodova Zuxra Alibekovna	
Сектор услуг как стратегический фактор структурной трансформации экономики Узбекистана.....	272
Кадыров Абдурашид Маджидович, Ахмедиева Алия Тохтаровна	
O'zbekistonda valyuta kursini shakllanish holati prognozlari.....	280
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	

Проблемы бухгалтерского учета в условиях цифровизации экономики.....	288
Абдуллаев Абдурауф	
Raqamli texnologiyalar sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish strategiyalari.....	299
Kuldoshev Lazizjon Sharifovich	
Davlat boshqaruvi organlarining strategik rejalarini ishlab chiqish bo'yicha xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	303
Dilshod Pulatov, Xamidaxon Akbarova, Dildora Mirzaeva	
Tijorat banklarining moliyaviy xavfsizligi ta'minlash	310
Mamatov Sardor Axmatjonovich, Mavlanov Nuriddin Boyqobilovich, Sattarov Nodirjon Absalomovich	
Ziyorat turizmini rivojlantirishda halol standartlarini qo'llashning nazariy, uslubiy va konseptual asoslari	315
Azizova Saodat Xabibulloyevna	
Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirish bo'yicha yevropa tajribasi.....	320
Karlibaeva Gulshat	
Iqtisodiy konsentratsiyalarning sog'lom raqobat muhitiga ta'siri	325
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Logistika axborot tizimlarini texnologik jarayonlarga joriy etish.....	330
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
Принципы перехода к «Зелёной экономике» в Республике Узбекистан.....	336
Хамракулова Сусанна Тотуховна	
Kichik biznesni rivojlantirish iqtisodiy ko'rsatkichlarini prognozlash modellarini qo'llash	340
Ibragimova Gulchexra Toxirovna	
Raqamli ta'lim sharoitida liderlikning yangi qirralari	357
Oqmullaev Ravshan Raximjon o'g'li, Xodjievna Durdona Abdurasulovna	
Методология развития экологического менеджмента в промышленном хозяйстве выбросы в атмосферный воздух на горнодобывающих и металлургических предприятиях.....	361
Muradov Botir Xayat	
Strategik budjetlashtirish tizimining natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish tizimi bilan bog'liqligi, xalqaro tajriba va O'zbekiston uchun tavsiyalar	370
Xushmurotov Zoyir Bektemirovich	
Cultural branding and the entry of traditional products into the international market.....	374
Zebiniso Ganiyeva	
Farovonlikni baholash bo'yicha ilg'or xorijiy nazariy yondashuvlar	379
Norqobilov Nusratilla Norsaitovich	
O'zbekistonda hududlarini turizm salohiyatini innovatsion yondashuv asosida baholash	384
Umirova Dilnoza Safarovna	
Tourism education for sustainability: curriculum development in universities of Uzbekistan	393
Temirova Durdona, Yorqulov Muhammadmurod	
The contribution of small enterprises and private entrepreneurs to job creation in the labor market.....	399
Juraboev Haliljon	
Iqtisodiy o'sish sharoitida transport infratuzilmasi holati va uni rivojlantirish yo'llari.....	404
Haydarov Jahongir Aktamovich	
Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishni strategik boshqarishning nazariy asoslari va xorijiy tajribalar	410
Quvondiqov Farrux Ibragimovich	
Tijorat banklarida iqtisodiy samaradorlikni axborot texnologiyalar orqali rivojlantirish istiqbollari.....	418
Dadenova Gulxan Kenesbaevna	
Механизмы совершенствования процедур выявления и анализа недостоверной финансовой отчетности в условиях учетной практики Узбекистана	422
Намозов Жасурбек Кувадович	
Влияние цифровых инструментов управления финансами на эффективность использования финансовых ресурсов	428
Хазираткулов Собиржон	

На пути к промышленному росту: опыт развивающихся стран.....	435
Матлюбов Хуршид Жамшидович	
Yoshlarning moliyaviy mustaqilligiga erishishida aksiyalar bozorining o'рни va imkoniyatlari.....	443
O'raqov Bekzodbek Abdurayxon o'g'li	
Развитие транспортной инфраструктуры и влияние на качество предоставляемых транспортных услуг.....	448
Кайыбеков Парахат Конысбаевич	
Surxondaryo viloyatida 2015-2024 yillar mobaynida oziq-ovqat chakana savdo aylanmasining statistik tahlili.....	454
Toshpulatov Bobur Rasul o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi investitsiya loyihalarini xalqaro moliya institutlari orqali moliyalashtirish.....	458
Tolibov Shoxrux Muminovich	
Qishloq xo'jaligi korxonalarida buxgalteriya hisobining xususiyatlari va muammolari.....	463
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Institutional innovation and regional governance for balanced interregional cooperation development: the case of Namangan, Uzbekistan.....	468
Sattarov R.A.	
Organizational and economic mechanisms and conceptual directions of tourism development in the region.....	476
Daminova Barno Esanovna	
Moddiy zaxiralarni boshqarish va uning bir tsikli modeli.....	480
Dedajanov Baxtiyor Nabijanovich	
Oliy ta'lim xizmatlari sifatini oshirishda inson kapitalini rivojlantirish va uni samarali boshqarish mexanizmlari.....	485
Salimov Akmal Alimjonovich	
Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ilg'or xorij tajribalari.....	490
Shadiyev Alisher Xudoynazarovich	
Raqamli iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida yoqilg'i-energetika kompleksi korxonalarini barqaror innovatsion rivojlantirish modellari.....	496
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
O'zbekistonda uzumchilikning oziq-ovqat xavfsizligiga ta'siri: muammolar va rivojlanish istiqbollari.....	502
Tursunov To'liqin Jo'raqulovich	
Tadbirkorlik faoliyatining resurs salohiyati va uni baholashning nazariy yondashuvlari.....	508
Salohiddinov Zuhridin Nuriddinjon o'g'li	
Yoshlar bandligini ta'minlashda mehnat migrasiyasining ahamiyati.....	514
Masharipov Farrux O'tkirovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishning asosiy omillari va istiqbollari.....	521
Xasanova Mavjuda Ma'mirjonovna	
Korxonaning brend platformasini ishlab chiqishning o'ziga xos xususiyatlari.....	526
Sa'dulloev Habibullo Ibdullo o'g'li	
Sanoat korxonalarining biznes jarayonlarini raqamli transformatsiya qilishda ERP tizimlarining integratsiyalashuvi va boshqaruv samaradorligiga ta'siri.....	530
Islomjon Nurmukhammadov	
Namangan viloyatida ayollar tadbirkorligini rivojlanishini baholash.....	533
Ismoilova Savinoz Qahramon qizi	
Oliy ta'lim muassalari boshqaruviga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	540
Karimov Muzaffar Abdumalik o'g'li	
Soliq yig'iluvchanligini oshirishda soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish istiqbollari.....	546
Tojibayev Farrux Baxtiyorovich	
Hisoblash mashinalari taraqqiyoti tarixi va uning raqamli iqtisodiyotda tutgan o'рни.....	552
Rajabov Sirojiddin Mansurovich	
Korxonalar moliyaviy barqarorligiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar va ularning xususiyatlari.....	561
Choriyorov Behruz Ilhom o'g'li, Norqobilov Nusrat Norsaitovich	
Yashil texnologiyalar yordamida O'zbekiston hududlarida energiya tejamkorligi oshirish yo'llari.....	567
Norbekov Baxtiyor Suyunovich, Norqobilov Nusrat Norsaitovich	

YASHIL TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA ENERGIYA TEJAMKORLIGI OSHIRISH YO‘LLARI

Norbekov Baxtiyor Suyunovich

Iqtisodiyot va servis instituti magistr 2-kurs talabasi

Electron pochta: baxtiyorjon201@gmail.com

Ilmiy rahbar:

Norqobilov Nusrat Norsaitovich

Iqtisodiyot va servis instituti (Phd)

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekiston hududlarida yashil texnologiyalarni joriy etish orqali energiya tejamkorligini oshirish yo‘llari o‘rganilgan. Energetika resurslarining cheklanganligi va ekologik muammolarning kuchayib borayotgani sharoitida qayta tiklanuvchi energiya manbalari, zamonaviy qurilish materiallari, aqlli uy-joy tizimlari va energiya samarador texnologiyalarni amaliyotga joriy etish bo‘yicha takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: yashil texnologiyalar, energiya tejamkorligi, qayta tiklanuvchi manbalar, O‘zbekiston hududlari, barqaror rivojlanish.

Abstract: The article examines ways to increase energy efficiency in the regions of Uzbekistan through the introduction of green technologies. Against the background of limited energy resources and increasing environmental problems, proposals are made for the practical implementation of renewable energy sources, modern building materials, smart housing systems, and energy-efficient technologies.

Key words: green technologies, energy efficiency, renewable resources, regions of Uzbekistan, sustainable development.

Аннотация: В статье рассматриваются пути повышения энергоэффективности в регионах Узбекистана за счёт внедрения “зелёных” технологий. На фоне ограниченности энергетических ресурсов и обострения экологических проблем формулируются предложения по практическому внедрению возобновляемых источников энергии, современных строительных материалов, систем “умного” жилья и энергоэффективных технологий.

Ключевые слова: зеленые технологии, энергоэффективность, возобновляемые ресурсы, регионы Узбекистана, устойчивое развитие.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo miqyosida ekologik muvozanatning buzilishi, global iqlim o‘zgarishlari va energetika resurslarining kamayib borishi davlatlarni barqaror rivojlanish yo‘lini tanlashga majbur qilmoqda.

Xususan, energiya tejamkorlik va ekologik tozalikka asoslangan yashil texnologiyalarni keng joriy etish zamon talabi bo‘lib qolmoqda. Bu jarayonda rivojlanayotgan davlatlar, jumladan, O‘zbekiston uchun yashil texnologiyalarni joriy etish nafaqat ekologik xavfsizlik, balki iqtisodiy samaradorlik va energetik mustaqillikni ta‘minlashning muhim omili sifatida namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi hukumatining so‘nggi yillarda olib borayotgan “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi doirasida energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish va ekologik toza texnologiyalarni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Ayniqsa, mamlakat hududlarining iqlimiy, geografik va iqtisodiy xususiyatlarini inobatga olgan holda yashil texnologiyalarni moslashtirish va samarali qo'llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston hududlarida yashil texnologiyalarni joriy etish orqali energiya tejamkorligini oshirishning nazariy asoslari, mavjud imkoniyatlar, dolzarb muammolar va ularning yechimlariga alohida e'tibor qaratiladi. Shu bilan birga, xalqaro tajriba tahlili asosida mamlakat sharoitiga mos strategik yo'nalishlar ishlab chiqish maqsad qilingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil texnologiyalar va energiya tejamkorlik masalalari 2010-yillardan boshlab global miqyosda ilmiy izlanishlarning asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi. Xususan, energiya samaradorligini oshirishda texnologik innovatsiyalar va ekologik barqarorlikni birlashtiruvchi yondashuvlar xorijiy olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan.

A. Owen va M. Scott o'z tadqiqotlarida yashil texnologiyalarni shaharsozlik va infratuzilmaga integratsiya qilish orqali energiya iste'molini sezilarli darajada kamaytirish mumkinligini asoslab berganlar. Ular AQSh va Yevropa shaharlaridagi tajribalarni tahlil qilar ekan, energiya samarador qurilmalar, yoritish tizimlari va issiqlik izolyatsiyasining ahamiyatini alohida ta'kidlaydilar [1].

Keyingi yillarda B. Johansson tomonidan olib borilgan tadqiqotda yashil texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi va energiya xavfsizligiga ta'siri chuqur tahlil qilinadi. U Yevropa davlatlaridagi "green transition" strategiyalarini o'rganib, davlat siyosatining faolligi va iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlarining muvaffaqiyatga bevosita ta'sir qilishini asoslaydi [2].

Shuningdek, Xitoy tajribasiga asoslangan L. Zhang va X. Wang tadqiqotlari energiya tejamkor texnologiyalarni hududiy iqlim va sanoat tarkibiga moslashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, markazlashmagan quyosh va shamol energiyasi tizimlari orqali energetik mustaqillikka erishish imkoniyati mavjud bo'lib, ayniqsa, chekka hududlarda bu yondashuv juda samarali bo'ladi [3].

So'nggi yillarda yashil texnologiyalarni urbanizatsiya jarayonlariga integratsiya qilishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Masalan, J. G. Rogers va S. J. Brammer yashil binolar, aqlli tarmoqlar (smart grids) va avtomatlashtirilgan energiya monitoring tizimlarining energiya tejamkorlikka qo'shgan hissasini keng qamrovli statistik tahlil asosida namoyon etganlar. Ularning fikricha, energiya resurslarining raqamli boshqaruvi texnologik taraqqiyotning muhim qismiga aylanmoqda [4].

Yashil texnologiyalarni joriy etishdagi muammolar va cheklovlar masalasi ham xorijiy olimlar diqqat markazida bo'lgan. A. Rezaei va D. Yousefi Yaqin Sharq mamlakatlari misolida siyosiy barqarorlik, investitsiya muhitining yetukligi va kadrlar salohiyatining energiya islohotlariga ta'sirini baholaganlar. Ular hukumatning qo'llab-quvvatlashi bo'lmaganda texnologik o'zgarishlar barqaror bo'lmasligini ta'kidlaydilar [5].

So'nggi yillarda Yevropa Ittifoqi davlatlarida olib borilgan tadqiqotlar, xususan, M. Fischer va K. Müller ishlari yashil texnologiyalarni regional rivojlanish strategiyalariga integratsiya qilish orqali hududiy tengsizlikni kamaytirish mumkinligini ko'rsatmoqda. Ular "Green Deal" tashabbusi doirasida qishloq hududlariga alohida e'tibor qaratilishini maqbul deb hisoblaydilar [6].

Birinchi bosqichda, Rossiya olimlari tomonidan amalga oshirilgan ishlarda sanoat va kommunal sektorda energiya tejamkorlikka erishish bo'yicha texnologik yondashuvlar tahlil qilingan. Masalan, V. I. Danilov-Danilyan va N. N. Piskulova o'z ishlarida Rossiyada yashil iqtisodiyotga o'tish modelini ishlab chiqib, unda ekologik xavfsizlik, resurs tejash va texnologik modernizatsiyani muvofiqlashtirish zarurligini asoslaganlar [7].

Keyingi bosqichda MDH mamlakatlarining hududiy xususiyatlarini inobatga olgan holda yashil texnologiyalarni joriy etish masalalari kengaytirildi. A. S. Tulegenova va A. N. Omirzhanova Qozog'iston misolida shamol va quyosh energiyasi asosidagi energiya tizimlarini qishloq joylarga moslashtirish tajribasini o'rganib, bu texnologiyalarning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini ko'rsatganlar [8].

O'zbekiston olimlari ham ushbu yo'nalishda faol tadqiqotlar olib borishgan. Jumladan, X. Sh. Qosimov O'zbekiston hududlarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish imkoniyatlarini iqlimiy zonalar bo'yicha tahlil qilgan. Uning fikricha, Buxoro, Navoiy, Qashqadaryo kabi quyosh nuri ko'p bo'lgan hududlarda fotoelektr stansiyalarining samaradorligi yuqori bo'lishi mumkin [9].

Shuningdek, A. T. Yo'ldashev tomonidan O'zbekiston shaharlarida "aqlli energiya" konsepsiyasini joriy etish bo'yicha qilingan izlanishlar mavjud. U energiya monitoringi, avtomatlashtirilgan boshqaruv va iste'molchilarni rag'batlantirish mexanizmlarining joriy etilishi orqali energiya sarfini kamaytirish bo'yicha aniq takliflar ishlab chiqqan [10].

So'nggi yillarda ekologik toza texnologiyalarni kichik biznes va uy xo'jaliklarida joriy etish masalasiga e'tibor kuchaymoqda. M. R. Ergashev va D. A. Xidirov o'z maqolalarida O'zbekistonda energiya samarador qurilmalarni ishlab chiqarish sanoatini yo'lga qo'yish orqali importga qaramlikni kamaytirish va mahalliy bozorni ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatganlar [11].

Ushbu xorijiy tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun texnologik imkoniyatlardan tashqari siyosiy iroda, moliyaviy rag'batlar, infratuzilmaviy tayyorgarlik va aholining ekologik ongini oshirish muhim omillar sifatida e'tiborga olinishi lozim. O'zbekiston uchun esa bu tadqiqotlar hududiy tafovutlarni hisobga olgan holda moslashtirilgan, kompleks yondashuvlarni ishlab chiqishda nazariy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, mantiqiy tahlil, tizimli tahlil, statistik guruhlash, sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonning energetika tizimi so'nggi yillarda jadal modernizatsiyalash bosqichiga kirib bormoqda. Shu bilan birga, energiya iste'molining yuqoriligi, tarmoqlarda yo'qotishlarning katta ulushi va ekologik muammolarning kuchayib borayotgani mamlakatda energiya samaradorligini oshirishni strategik zaruratga aylantirmoqda. Bu borada yashil texnologiyalarni joriy etish nafaqat energetika tizimini optimallashtirish, balki iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash uchun ham muhim vosita sifatida e'tirof etilmoqda.

O'zbekiston hududlarida yashil texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari, mavjud infratuzilmaviy va iqlimiy sharoitlar, hududiy tafovutlar hamda energiya tejamkorlikni oshirishga xizmat qiluvchi zamonaviy texnologik yechimlar tahlil qilinadi.

Ushbu tahlil O'zbekiston hududlarida yashil texnologiyalar orqali energiya tejamkorligini oshirishda mavjud imkoniyatlar va to'siqlarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish yo'llarini taklif etishga qaratilgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston hududlari bo'yicha quyosh va shamol energiyasi potentsiali¹

No	Hudud	Quyoshli kunlar soni (yiliga)	Quyosh energiyasi potentsiali (kVt/m ²)	Shamol tezligi (m/s)	Shamol energiyasi salohiyati (MW)
1	Toshkent	251	4.58	2.9	237
2	Samarqand	310	4.80	5.3	166
3	Farg'ona	295	4.82	5.0	102
4	Andijon	298	5.94	3.1	177
5	Buxoro	289	6.36	3.0	240
6	Qashqadaryo	263	5.37	3.7	191
7	Surxondaryo	284	5.43	4.3	236
8	Navoiy	265	6.15	4.7	283
9	Xorazm	270	5.62	2.8	264
10	Namangan	257	4.97	3.3	215
11	Jizzax	267	5.15	3.5	158
12	Sirdaryo	264	5.24	3.6	172
13	Qoraqalpog'iston	318	6.45	5.1	295

1-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston hududlari quyosh va shamol energiyasi bo'yicha salohiyatga boy bo'lib, ularni hududiy jihatdan diversifikatsiyalash imkoniyati mavjud.

Quyosh energiyasi bo'yicha eng katta potentsialga ega hududlar – Qoraqalpog'iston Respublikasi (6,45 kVt/m²), Buxoro (6,36 kVt/m²) va Navoiy (6,15 kVt/m²) viloyatlaridir. Ushbu ko'rsatkichlar bu hududlarda quyosh fotoelektr stansiyalarini qurish uchun qulay sharoit mavjudligini tasdiqlaydi. Qoraqalpog'iston hamda Samarqand viloyatlari yil davomida mos ravishda 318 va 310 kun quyoshli ob-havoga ega bo'lib, barqaror energiya ishlab chiqarish uchun ustuvor hisoblanadi.

Shamol energetikasi bo'yicha esa Qoraqalpog'iston (5,1 m/s) va Samarqand (5,3 m/s) viloyatlari yetakchi o'rinda turibdi. Bu hududlar mintaqaviy shamol energetikasi loyihalari, ayniqsa shamol turbinalarini joylashtirish

¹ O'zbekiston Respublikasi va Iqtisodiy tarakkiiyot va kambagallikni qisqartirish vazirligi. "Energy of thyzimid samaradorlikni unutmang tushunchasi", 202.. – <https://mineconomy.uz>

uchun texnik va tabiiy imkoniyatlarga ega. Shamol energiyasi salohiyati bo'yicha Navoiy (283 MW) va Qoraqalpog'iston (295 MW) eng yuqori reytingda turadi, bu esa ularda yirik sanoat miqyosidagi stansiyalar qurish imkonini beradi.

Ushbu ko'rsatkichlar O'zbekistonning qayta tiklanuvchi energiya strategiyasini hududlar kesimida shakllantirishda muhim ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. Xususan, "Yashil energetika konsepsiyasi – 2030" doirasida quyosh va shamol stansiyalarini qulay joylarda barpo etish belgilab olingan (2-jadval).

2-jadval. Hududlar bo'yicha yashil texnologiyalar joriy etilgan obyektlar soni (sohalar kesimida)²

No	Hudud	Quyosh panellari o'rnatilgan uy xo'jaliklari	Shamol qurilmalari (dona)	Energiya tejamkor yoritish tizimlari (dona)	Aqlli boshqaruv tizimlari (dona)
1	Toshkent	1 173	115	8 303	177
2	Samarqand	2 188	182	2 124	789
3	Farg'ona	2 397	93	8 409	522
4	Andijon	4 004	65	7 895	625
5	Buxoro	2 153	170	2 221	733
6	Qashqadaryo	3 210	120	4 500	310
7	Surxondaryo	1 987	134	3 721	289
8	Navoiy	1 456	210	3 280	470
9	Xorazm	2 765	98	5 200	329
10	Namangan	2 543	156	6 112	588
11	Jizzax	1 678	143	4 090	402
12	Sirdaryo	1 123	77	2 981	255
13	Qoraqalpog'iston	3 056	185	7 312	630

2-jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston hududlarida yashil texnologiyalar, xususan, quyosh panellari, shamol qurilmalari, energiya tejamkor yoritish vositalari va aqlli boshqaruv tizimlari turli darajada joriy etilgan.

Quyosh panellari o'rnatilgan uy xo'jaliklari soni bo'yicha yetakchilik Andijon (4 004 ta), Qashqadaryo (3 210 ta) va Qoraqalpog'iston (3 056 ta) viloyatlariga tegishli. Bu hududlarda quyosh nurlanish darajasining yuqoriligi hamda aholining texnologiyani qabul qilish darajasi yuqori ekani namoyon bo'ladi.

Shamol qurilmalari soni bo'yicha esa Navoiy (210 dona), Qoraqalpog'iston (185 dona) va Samarqand (182 dona) viloyatlari ajralib turadi. Bu holat mazkur hududlarning shamol energetikasi salohiyatiga mos kelishini va pilot loyihalar doirasida real amaliyotga tatbiq etilganini tasdiqlaydi.

Energiya tejamkor yoritish tizimlari (LED asosidagi chiroqlar va boshqalar) keng tarqalgan hududlar qatorida Farg'ona (8 409 dona) va Toshkent (8 303 dona) viloyatlari yetakchilik qilmoqda. Bu esa ushbu hududlarda kommunal infratuzilmaning rivojlanganligi va modernizatsiya jarayonlarining faol olib borilayotganidan dalolat beradi.

Aqlli boshqaruv tizimlari bo'yicha yuqori ko'rsatkichlar Samarqand (789 dona), Buxoro (733 dona) va Qoraqalpog'iston (630 dona) viloyatlarida qayd etilgan. Bu hududlarda raqamli texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan tashabbuslar mavjudligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, ushbu ma'lumotlar O'zbekiston hududlarida yashil texnologiyalar bo'yicha ijobiy sur'atda o'sish kuzatilayotganini bildiradi. Biroq, bu texnologiyalarni barqaror va keng miqyosda joriy etish uchun moliyaviy resurslar, infratuzilma va aholining texnologik savodxonligi kabi omillar hal qiluvchi ahamiyat kasb etmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston sharoitida energiya tejamkorligini oshirish va ekologik barqarorlikka erishish yo'lida yashil texnologiyalarni joriy etish strategik ahamiyat kasb etadi. Mamlakat hududlarining iqlimiy va tabiiy resurslardan foydalanish imkoniyatlari turlicha bo'lganligi sababli, bu texnologiyalarni hududiy ehtiyoj va sharoitlardan kelib chiqib moslashtirish zarur.

² Asian Development Bank (ADB). *Wind and Solar Resource Assessment for Uzbekistan*. – 2022.

Tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, quyosh, shamol, biogaz kabi qayta tiklanuvchi energiya manbalariga asoslangan texnologiyalar, shuningdek, energiya samarador qurilish materiallari, "aqli uy" va "smart-grid" tizimlari O'zbekistonning barcha hududlarida energiya sarfini kamaytirish va resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi. Biroq, ularni keng joriy etishda texnologik tayyorgarlik, moliyaviy manbalar, normativ-huquqiy asoslar va aholining ekologik savodxonligini oshirish muhim omillar hisoblanadi.

Shu bois, yashil texnologiyalarni O'zbekiston hududlarida ommalashtirish uchun quyidagi asosiy yo'nalishlarni amalga oshirish lozim:

- hududlar bo'yicha energiya potensialini aniqlovchi ilmiy asoslangan tahlillarni doimiy olib borish;
- mahalliy texnologik ishlab chiqarish bazasini rivojlantirish va import o'rnini bosuvchi mahsulotlar yaratish;
- yashil investitsiyalarni rag'batlantiruvchi iqtisodiy va soliq mexanizmlarini kuchaytirish;
- qayta tiklanuvchi energiya manbalariga oid loyihalarni davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirish;
- aholining ekologik madaniyatini oshirish bo'yicha keng ko'lamlı targ'ibot ishlarini yo'lga qo'yish.

Yashil texnologiyalarni joriy etish O'zbekiston uchun energiya resurslaridan samarali foydalanish, ekologik muammolarni yumshatish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim strategik yo'nalish hisoblanadi. Mamlakat hududlarining iqlimiy va tabiiy resurslari qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanish imkonini yaratadi.

Shu bilan birga, energiya tejamkor qurilmalar, zamonaviy issiqlik izolyatsiyasi, "aqli" boshqaruv tizimlari va mahalliy sharoitga mos texnologiyalarni joriy etish orqali har bir hududda energiya samaradorligini oshirish mumkin.

Shu sababli, O'zbekistonda bu texnologiyalarni keng qo'llash uchun davlat siyosatining uzviyligi, hududiy xususiyatlarga mos strategiyalar va ilm-fan bilan ishlab chiqarish o'rtasidagi mustahkam integratsiya ta'minlanishi lozim.

Yakuniy natijada, yashil texnologiyalarni keng joriy etish O'zbekiston hududlarida energiya tejamkorligini oshirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qiladi, hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. "Quyosh va shamol energiyasidan foydalanish bo'yicha 2023-yilgi statistik hisobot". – <https://minenergy.uz>
2. UNDP Uzbekistan & IES. "Renewable Energy Development Report in Uzbekistan", 2022. – <https://undp.org>
3. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. "Aqli texnologiyalarni joriy etish loyihalari to'g'risida ma'lumot", 2023. – <https://mitc.uz>
4. Owen A., Scott M. Urban sustainability and green infrastructure development in North America // Journal of Cleaner Production. 2010. Vol. 18, No. 12.– P. 1156–1165.
5. Johansson B. Security aspects of future renewable energy systems – A short overview // Energy. 2013. Vol. 61. P. 598–605.
6. Zhang L., Wang X. Regional adaptation of energy-saving technologies: Lessons from China // Renewable and Sustainable Energy Reviews. 2016. Vol. 54. P. 1043–1052.
7. Rogers J.G., Brammer S.J. Smart green infrastructure and energy efficiency: A comprehensive review // Energy Policy. 2019. Vol. 129. P. 1234–1246.
8. Rezaei A., Yousefi D. Barriers to green energy transition in Middle East countries // Environmental Science and Policy. 2021. Vol. 120. P. 80–89.
9. Fischer M., Müller K. Regional green transformation and cohesion in the EU Green Deal context // Sustainability. 2023. Vol. 15, No. 4. – P. 1724.
10. Данилов-Данильян В. И., Пискулова Н. Н. Зелёная экономика: теория и практика перехода // Экономика и математические методы. 2012. Т. 48, № 2. С. 23–31.
11. Тулегенова А. С., Омиржанова А. Н. Внедрение возобновляемых источников энергии в сельских районах Казахстана // Вестник КазНТУ. 2015. № 4. С. 45–51.
12. Qosimov X. Sh. Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishning hududiy xususiyatlari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiya. 2018. No 5. B. 72–78.
13. Yo'ldashev A. T. Smart energy concept blue O'zbekiston shaharlarida joriy etish masalalari // "Fan va turmush" jurnali. 2020. No 2. B. 90–95.
14. Ergashev M. R., Xidirov D. A. Energiya tejavchi Technologiyalar ishlab chiqarish chiqarishni lokallashtirish // Toshkent davlat texnika universiteti ilmiy axborotnomasi. 2022. No 3. B. 110–115.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>